

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення методичної ради
університету
«22» червня 2021 року,
протокол № 9.

Перша проректорка, голова
методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

«22» червня 2021 року

М.П.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 242 Туризм
галузі знань 24 Сфера обслуговування
за денною формою навчання

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
кандидатка юридичних наук, доцентка
«20» травня 2021 року

_____ Ірина РИЖУК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
«20» травня 2021 року, протокол № 11.

В. о. завідувача кафедри,
доктор юридичних наук, професор
«20» травня 2021 року

_____ Ігор САМСІН

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
«20» травня 2021 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 4
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
1.2. Лекції	– 5
1.3. Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 7
1.4. Самостійна робота студентів	– 14
1.5. Індивідуальні завдання	– 24
1.6. Підсумковий контроль	– 27
2. Схема нарахування балів	– 30
3. Рекомендовані джерела	– 31
4. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 37

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання в Україні	9	2	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-
2.	Міжнародно-правові засади регулювання туристичної діяльності	9	2	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-
3.	Учасники туристичних правовідносин	10	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
4.	Організаційно-правові засади здійснення туристичної діяльності	10	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
5.	Договірні відносини у сфері туризму	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
6.	Правове регулювання порядку виїзду з України та в'їзду в Україну з метою туризму	10	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
7.	Правове забезпечення страхування в туристичній діяльності	10	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
8.	Особливості правового регулювання окремих видів туризму	10	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
9.	Державне регулювання туризму в Україні	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
10.	Правове регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності	10	2	2	–	–	4	–	–	–	–	–	–
11.	Юридична відповідальність за порушення у сфері туристичної діяльності	10	2	2	–	–	4	–	–	–	–	–	–
	Всього годин:	105	22	18	–	–	65	–	–	–	–	–	–

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання в Україні	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6.	Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання Понятійний апарат у сфері туризму за законодавством України Конституція України як правова основа розвитку туризму Загальна характеристика національного законодавства України про туристичну діяльність Державна підтримка розвитку туризму в Україні. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року та план заходів по її реалізації	
2.	Міжнародно-правові засади регулювання туристичної діяльності	2
2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.5.	Міжнародні туристичні організації Міжнародно-правові акти у сфері туристичної діяльності Поняття та значення міжнародної стандартизації в туристичній діяльності Імплементация норм міжнародного права у національне законодавство України про туристичну діяльність Гармонізація законодавства України про туристичну діяльність з нормами Європейського Союзу	
3.	Учасники туристичних правовідносин	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5. 3.3. 3.4.	Поняття та структура туристичних правовідносин Загальна характеристика учасників туристичних правовідносин: поняття, склад та їх правовий статус Органи державної влади загальної та спеціальної компетенції, що здійснюють регулювання в сфері туристичної діяльності Органи місцевого самоврядування в системі управління регіональним розвитком туризму Суб'єкти туристичної діяльності: сутність, види, організаційно-правові форми, права та обов'язки Громадські туристичні організації: правові засади створення та функціонування Туристи як суб'єкти туристичних правовідносин (суб'єктивні права, свободи, юридичні обов'язки)	

1	2	3
4.	Організаційно-правові засади здійснення туристичної діяльності	2
4.1. 4.2. 4.3. 4.4.	Організаційно-правові форми підприємницької діяльності в туризмі Державна реєстрація суб'єктів туристичної діяльності Ліцензування туристичної діяльності Сертифікація та стандартизація у сфері туризму	
5.	Договірні відносини у сфері туризму	2
5.1. 5.2. 5.3. 5.4. 5.5.	Загальні положення про договір Правові аспекти взаємодії суб'єктів туристичної діяльності з туристами Правові аспекти договірних відносин між туроператорами, турагентами та страховими компаніями Договір комерційної концесії у сфері туризму Інші види договорів у сфері туризму	
6.	Правове регулювання порядку виїзду з України та в'їзду в Україну з метою туризму	2
6.1. 6.2. 6.3. 6.4. 6.5.	Порядок здійснення права громадян України на виїзд за кордон і в'їзд в Україну, правове регулювання оформлення документів для зарубіжних поїздок Особливості правового регулювання виїзду дітей за кордон на відпочинок і оздоровлення Загальні правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію Правове регулювання порядку оформлення візових документів для в'їзду в Україну Юридична відповідальність за порушення законодавства України іноземцями та особами без громадянства щодо в'їзду в Україну, виїзду з України і транзитного проїзду через її територію	
7.	Правове забезпечення страхування в туристичній діяльності	2
7.1. 7.2. 7.3.	Поняття страхового полісу в туризмі за законодавством України Правові засади укладення договору страхування в туризмі, його основні елементи Основні види страхування та особливості правового регулювання в туризмі	
8.	Особливості правового регулювання окремих видів туризму	2
8.1. 8.2. 8.2.1. 8.2.2. 8.2.3. 8.2.4.	Загальна характеристика організаційних форм туризму Основні види туризму за законодавством України Особливості правового регулювання екологічного (зеленого) туризму в Україні Особливості правового регулювання розвитку сільського туризму Особливості правового регулювання гірського туризму Особливості правового регулювання мисливського туризму	

1	2	3
9.	Державне регулювання туристичної діяльності в Україні	2
9.1.	Поняття та зміст державного регулювання туристичної діяльності в Україні	
9.2.	Система державного регулювання туристичної діяльності в Україні	
9.3.	Нормативно-правове забезпечення державного регулювання туристичної діяльності	
9.4.	Моделі державного регулювання розвитку туризму	
9.5.	Міжнародний досвід державного регулювання туристичної діяльності	
10.	Правове регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності	2
10.1.	Система законодавства про оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні	
10.2.	Загальнодержавні податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі	
10.3.	Місцеві податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі	
10.4.	Податкові пільги, особливості їх законодавчого регулювання в туризмі	
11.	Юридична відповідальність за порушення у сфері туристичної діяльності	2
11.1.	Види порушень законодавства України у сфері туристичної діяльності	
11.2.	Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері туристичної діяльності	
11.3.	Відшкодування шкоди, завданої порушенням законодавства у сфері туристичної діяльності	

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання в Україні. Міжнародно-правові засади регулювання туристичної діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання
- 1.2. Понятійний апарат у сфері туризму за законодавством України
- 1.3. Конституція України як правова основа розвитку туризму
- 1.4. Загальна характеристика національного законодавства України про туристичну діяльність
- 1.5. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року та план заходів по її реалізації
- 1.6. Загальна характеристика діяльності міжнародних туристичних організацій
- 1.7. Міжнародно-правові акти у сфері туристичної діяльності
- 1.8. Поняття та значення міжнародної стандартизації в туристичній діяльності
- 1.9. Імплементация норм міжнародного права у національне законодавство України про туристичну діяльність
- 1.10. Гармонізація законодавства України про туристичну діяльність з нормами Європейського Союзу

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: туризм, туристична діяльність, правове регулювання, система правового регулювання, етапи правового регулювання, Концепція системи правового регулювання туризму в Україні, правореалізація, законодавство, правова норма, закон, підзаконний акт, міжнародно-правові акти.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- основні підходи до визначення джерел права;
- види джерел права;
- нормативно-правові акти;
- конституційні засади правового регулювання туристичної діяльності;
- структура законодавства, основні закони та підзаконні нормативно-правові акти;
- галузеве законодавство та його роль в регулюванні туристичної діяльності;
- функції правового регулювання туристичної діяльності;
- Закон України «Про туризм» як спеціальний нормативно-правовий акт;
- еволюція правового регулювання туристичної діяльності в Україні;
- структура та сфера дії Закону України «Про туризм»;
- значення підзаконних нормативно-правових актів у сфері правового регулювання туристичної діяльності в Україні;
- види підзаконних нормативно-правових актів у сфері правового регулювання туристичної діяльності в Україні;
- поняття та ознаки міжнародно-правових актів;
- види міжнародно-правових актів;
- міжнародні туристичні організації;
- основні міжнародно-правові джерела правового регулювання туристичної діяльності;
- міжнародно-правові стандарти здійснення туристичної діяльності.

Перелік інформаційних джерел:

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Семінарське заняття 2

Тема 3. Учасники туристичних правовідносин

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Поняття та структура туристичних правовідносин
- 2.2. Загальна характеристика учасників туристичних правовідносин: поняття, склад та їх правовий статус
- 2.3. Органи державної влади загальної та спеціальної компетенції, що здійснюють регулювання в сфері туристичної діяльності
- 2.4. Органи місцевого самоврядування в системі управління регіональним розвитком туризму
- 2.5. Суб'єкти туристичної діяльності: сутність, види, організаційно-правові форми, права та обов'язки
- 2.6. Громадські туристичні організації: правові засади створення та функціонування.
- 2.7. Туристи як суб'єкти туристичних правовідносин (суб'єктивні права, свободи, юридичні обов'язки)

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу

теми, є: туристичні правовідносини, учасники туристичних правовідносин, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, туристичні громадські організації, турист.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття та структура туристичних правовідносин;
- загальна характеристика учасників туристичних правовідносин: поняття, склад та їх правовий статус (суб'єктивні права, свободи і юридичні обов'язки; правові принципи і юридичні гарантії; законні інтереси; правосуб'єктність; юридична відповідальність);
- органи державної влади загальної та спеціальної компетенції, що здійснюють регулювання в сфері туризму;
- координаційна рада з питань туристичної діяльності;
- рада туристичних міст і регіонів;
- органи місцевого самоврядування в системі управління регіональним розвитком туризму;
- суб'єкти туристичної діяльності: сутність, види, організаційно-правові форми, права та обов'язки;
- фахівці туристичного супроводу;
- громадські туристичні організації: правові засади створення та функціонування;
- туристи як суб'єкти туристичних правовідносин (суб'єктивні права, свободи, юридичні обов'язки);
- туристи як споживачі туристичних послуг;
- право споживачів на отримання інформації про об'єкти туристичної інфраструктури.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Семінарське заняття 3

Тема 4. Організаційно-правові засади здійснення туристичної діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності в туризмі
- 3.2. Державна реєстрація суб'єктів туристичної діяльності
- 3.3. Ліцензування туристичної діяльності
- 3.4. Сертифікація та стандартизація у сфері туризму

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: сертифікація, стандартизація, ліцензування, стандарт, технічний регламент, ліцензія, міжнародні та національні стандарти, органи стандартизації, категоризація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність організаційно-правового регулювання туристичної діяльності;
- ліцензування туристичної діяльності;
- законодавство України, що встановлює вимоги до провадження туроператорської та турагентської діяльності;
- органи ліцензування туроператорської діяльності;
- перелік документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для туроператорської діяльності;
- ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності;
- технічні регламенти і стандартизація у сфері туризму;

- об'єкти оцінки відповідності в туристичній галузі;
- обов'язкова й добровільна сертифікація;
- міжнародні та національні стандарти сфери туризму;
- категоризація об'єктів туристичної інфраструктури;
- правове регулювання процедури встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання);
- міжнародні системи класифікації готелів.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Семінарське заняття 4

Тема 5. Договірні відносини у сфері туризму

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Загальні положення про договір
- 4.2. Правові аспекти взаємодії суб'єктів туристичної діяльності з туристами
- 4.3. Правові аспекти договірних відносин між туроператорами, турагентами та страховими компаніями
- 4.4. Договір комерційної концесії у сфері туризму
- 4.5. Інші види договорів у сфері туризму

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір, договірні відносини, істотні умови договору, договірні зобов'язання, договір на туристичне обслуговування, агентський договір, посередницький договір, договір перевезення, договір тимчасового розміщення, договір комерційної концесії.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття договору, правове регулювання договірних відносин;
- загальні умови укладення договорів у сфері туризму;
- правові засади укладення договору на туристичне обслуговування, права та обов'язки сторін;
- відповідальність за невиконання договірних зобов'язань;
- правові підстави укладення агентського договору, його особливості;
- межі відповідальності сторін за посередницьким договором;
- договори морського, автомобільного, авіаційного перевезення;
- договірне регулювання надання послуг з тимчасового розміщення;
- договір комерційної концесії в сфері туризму.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Семінарське заняття 5

Тема 7. Правове забезпечення страхування в туристичній діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Поняття страхового полісу в туризмі за законодавством України
- 6.2. Правові засади укладення договору страхування в туризмі, його основні елементи

6.3. Основні види страхування та особливості правового регулювання в туризмі

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є страхування, договір страхування, особисте страхування, майнове страхування, страхування відповідальності, страхова премія, страховий платіж, страхова виплата, франшиза, суброгація, регрес, страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, «зелена картка», асистанс.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття страхового полісу в туризмі за законодавством України;
- правові засади укладення договору страхування в туризмі, його основні елементи;
- основні види страхування й особливості правового регулювання в туризмі;
- обов'язкове медичне страхування туристів та страхування від нещасного випадку;
- страхування цивільної відповідальності туриста;
- страхування відповідальності суб'єкта туристичної діяльності;
- майнове страхування – страхування багажу туриста під час подорожі;
- страхування анулювання договору про туристичне обслуговування з поважних причин;
- асистанс, його особливості;
- обов'язкове страхування автоцивільної відповідальності.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Семінарське заняття 6

Тема 8. Особливості правового регулювання окремих видів туризму

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Загальна характеристика організаційних форм туризму
- 8.2. Основні види туризму за законодавством України
 - 8.2.1. Особливості правового регулювання екологічного (зеленого) туризму в Україні
 - 8.2.2. Особливості правового регулювання розвитку сільського туризму
 - 8.2.3. Особливості правового регулювання гірського туризму
 - 8.2.4. Особливості правового регулювання мисливського туризму

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: міжнародний туризм, внутрішній туризм, в'їзний туризм, виїзний туризм, дитячий, молодіжний, сімейний, культурно-пізнавальний, лікувально-оздоровчий, спортивний, релігійний, екологічний (зелений), сільський, підводний, гірський, пригодницький, мисливський, автомобільний, самодіяльний, меморіальний туризм.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- основні види туризму за законодавством України;
- морські й річкові круїзи: поняття та види;
- організація та обслуговування морських і річкових подорожей, правові засади їх здійснення;
- особливості правового регулювання сільського туризму в Україні;

- Європейський досвід правового регламентування розвитку сільського туризму;
- договірні зобов'язання на морському транспорті;
- договір морського перевезення пасажирів;
- поняття договору морського круїзу;
- договір морського агентування;
- договір чартеру (фрахтування) суден на певний час;
- договір лізингу судна.
- договір морського страхування;
- порядок здійснення річкових круїзів;
- відповідальність організаторів круїзу;
- особливості правового регулювання сільського туризму в Україні.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Семінарське заняття 7

Тема 9. Державне регулювання туристичної діяльності в Україні

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Поняття та зміст державного регулювання туристичної діяльності в Україні
- 7.2. Система державного регулювання туристичної діяльності в Україні
- 7.3. Нормативно-правове забезпечення державного регулювання туристичної діяльності
- 7.4. Моделі державного регулювання розвитку туризму
- 7.5. Міжнародний досвід державного регулювання туристичної діяльності

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: контроль, перевірка, планова перевірка, позапланова перевірка, журнал реєстрації заходів контролю, ступінь ризику, ліцензійні умови, камеральна перевірка, фактична перевірка, санепідемстанція, держпожежнагляд.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- моделі державного регулювання розвитку туризму: державна, партнерська, автономна;
- основні способи та цілі державного регулювання в галузі туризму в Україні;
- становлення системи державного регулювання розвитку туризму;
- основні пріоритетні напрями державної політики в галузі туризму в Україні;
- програми розвитку туризму в Україні;
- державна цільова соціальна програма розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури у 2011-2022 роках;
- візова політика України та Європейського Союзу.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89, 91.

Додаткова література: 95–125.

Семінарське заняття 8

Тема 10. Правове регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Система законодавства про оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні
- 8.2. Загальнодержавні податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі
- 8.3. Місцеві податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі
- 8.4. Податкові пільги, особливості їх законодавчого регулювання в туризмі

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: податок, податок на додану вартість, туристичний збір, прибуток, туристичний продукт, база оподаткування, податкова накладна, податкові пільги.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- система законодавства про оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні;
- загальнодержавні податки і збори;
- особливості правового регулювання загальнодержавних податків і зборів в туризмі;
- місцеві податки і збори;
- особливості правового регулювання місцевих податків і зборів в туризмі;
- податкові пільги, особливості їх законодавчого регулювання в туризмі.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Семінарське заняття 9

Тема 11. Юридична відповідальність за порушення у сфері туристичної діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Види порушень законодавства України у сфері туристичної діяльності
- 9.2. Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері туристичної діяльності
- 9.3. Відшкодування шкоди, завданої порушенням законодавства у сфері туристичної діяльності

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: юридична відповідальність, правопорушення, склад правопорушення, вина, цивільно-правова відповідальність, господарсько-правова відповідальність, адміністративно-правова відповідальність, кримінальна відповідальність, дисциплінарна відповідальність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- види порушень законодавства України в галузі туризму: загальні положення;
- види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері туризму;
- цивільно-правова відповідальність: загальні положення;
- забезпечення виконання зобов'язань;
- порядок урегулювання конфліктів між туристичною фірмою та споживачем туристичних послуг;
- правові наслідки порушення зобов'язання;
- відповідальність за порушення зобов'язання;
- дисциплінарна відповідальність у сфері туризму;

- господарсько-правова відповідальність;
- адміністративні правопорушення та відповідальність за їх вчинення;
- кримінальна відповідальність у сфері туризму.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання в Україні

Завдання 1. Складіть перелік основних нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у сфері туризму з зазначенням предметних аспектів регулювання.

Зразок:

<i>Назва нормативного акту</i>	<i>Коло суспільних відносин, що регулюються</i>

Завдання 2. Проведіть порівняльно-правовий аналіз Закону України «Про туризм» та відповідного законодавства однієї з зарубіжних країн.

Завдання 3. Визначте проблеми правового регулювання туристичної діяльності та запропонуйте шляхи їх вирішення.

Питання для самоконтролю

- Визначте мету та завдання правового забезпечення туристичної діяльності.
- Охарактеризуйте етапи становлення та розвитку законодавства про туризм.
- Дайте визначення поняттю державного регулювання туристичної діяльності.
- Наведіть класифікацію нормативно-правових актів, що регламентують туристичну діяльність в Україні.
- Охарактеризуйте загальні та спеціальні нормативно-правові акти в туризмі.
- Назвіть міжнародно-правові норми у сфері туризму.

Перелік інформаційних джерел:

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Тема 2. Міжнародно-правові засади регулювання туристичної діяльності

Завдання 1. З нижче поданого переліку міжнародних організацій, оберіть п'ять та дайте їх характеристику щодо дати створення, умов вступу до неї, мети та завдань діяльності, органів управління.

<i>№ з/п</i>	<i>Назва організації</i>
1.	Всесвітня федерація асоціацій туристичних агентств (FUAAV)
2.	Всесвітня асоціація туристичних агентств (WATA)
3.	Всесвітня Рада з подорожей і туризму (WTTC)
4.	Міжнародна асоціація світового туризму (MT)
5.	Міжнародний туристичний альянс (AIT)
6.	Всесвітня асоціація з питань дозвілля і відпочинку
7.	Міжнародна асоціація повітряного транспорту (IATA)

8.	Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO)
9.	Міжнародна готельна та ресторанна асоціація (IH&RA)
10.	Європейська комісія з туризму
11.	Асоціація з розвитку і координації європейських туристських обмінів
12.	Європейська мережа подорожей (ETN)
13.	Асоціація британських туристичних агентств (ABTA)
14.	Туристична асоціація країн Азії і Тихого океану (PATA)
15.	Туристична асоціація країн Східної Азії
16.	Федерація туристичних асоціацій країн – членів АСЕАН
17.	Асоціація туристичної індустрії Америки (TIAA)
18.	Американське товариство туристичних агентств (ASTA)
19.	Міжнародна асоціація ділового туризму (IBTA)
20.	Міжнародне бюро соціального туризму (BITS)

Питання для самоконтролю

- Назвіть і проаналізуйте основні міжнародно-правові стандарти з прав людини.
- Проведіть класифікацію міжнародно-правових актів.
- Назвіть і дайте коротку характеристику принципів міжнародного права.
- Визначте, які міжнародно-правові джерела правового регулювання туристичної діяльності ратифіковані в Україні.
- Проаналізуйте Манільську декларацію зі світового туризму та Хартію туризму.
- Охарактеризуйте правовий статус міжнародних туристичних організацій.
- Завдання та функції Всесвітньої туристської організації (ВТО).
- Проаналізуйте ст.9 Конвенції про охорону і сталий розвиток Карпат.

Перелік інформаційних джерел:

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Тема 3. Учасники туристичних правовідносин

Задача 1. У зв'язку з діловою поїздкою до м. Хмельницький підприємець Іванов зупинився в чотиризірковому готелі, в одностільному номері. Після розміщення він виявив, що кондиціонер у номері не справний. Іванов звернувся до адміністрації готелю і зажадав усунення цього недоліку. Проте кондиціонер був відремонтований лише наступного дня. Через високу температуру в номері у Іванова піднявся артеріальний тиск у зв'язку з чим він не зміг провести ділову зустріч з партнерами і зазнав значних матеріальних збитків. Підприємець зажадав відшкодування йому усіх збитків, включаючи упущену вигоду. Адміністрація готелю відмовилася платити, посилаючись на усунення недоліку своєчасно.

Чи правомірні вимоги підприємця Іванова до адміністрації готелю?

Чи може Іванов вимагати відшкодування йому морального збитку від адміністрації готелю?

На підставі яких нормативно-правових актів буде вирішена суперечка?

Питання для самоконтролю

- Туристи як суб'єкти туристичних правовідносин (суб'єктивні права, свободи і юридичні обов'язки тощо).
- Державне агентство розвитку туризму: склад, повноваження, права та обов'язки.
- Суб'єкти туристичної діяльності: сутність, види, права та обов'язки.
- Громадські туристичні організації: правові засади створення та функціонування.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Тема 4. Організаційно-правові засади здійснення туристичної діяльності

Задача 1. П'ять повнолітніх громадян України вирішили розпочати підприємницьку діяльність – відкрити туристичне агентство. Троє з них пообіцяли зробити певні майнові внески для налагодження спільного бізнесу, а інші – змогли запропонувати лише свою працю.

Яку організаційно-правову форму можна їм порекомендувати за умов відповідності таким ознакам:

відсутність законодавчих вимог до мінімального розміру статутного фонду;

участь усіх учасників у веденні справ, але за наявності виконавчого органу, який міг би контролюватися обраним учасниками ревизором;

демократичний принцип вирішення основних питань діяльності: кожен учасник має лише один голос незалежно від його майнової участі в організації;

розподіл чистого прибутку насамперед залежно від трудової участі, а потім – від майнової;

обмежений характер майнової відповідальності учасників у разі недостатності майна агентства для покриття заборгованостей?

Задача 2. Державний реєстратор відмовив у реєстрації як суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб 16-річному громадянину України, 28-річному громадянину Польщі та 18-річній особі без громадянства, посилаючись на те, що згідно із чинним законодавством України ці особи не вправі займатись підприємницькою діяльністю.

Чи правомірні дії державного реєстратора?

Задача 3. За несвоєчасне повідомлення органів реєстрації про зміну місцезнаходження було скасовано державну реєстрацію туристичної фірми "Фараон". Оскільки підстави для анулювання ліцензії, на думку керівників фірми, були відсутні, а за 40 туристичних подорожей оплати клієнтами було внесено завчасно, туристична фірма продовжила свою діяльність.

Дайте правову оцінку ситуації, що склалася.

Завдання 1. Підготувати заяву та (частково) пакет документів, необхідних для ліцензування туроператорської діяльності керуючись чинними нормативними актами та, зокрема, ліцензійними умовами.

Питання для самоконтролю

- Від яких факторів залежить вибір організаційно-правової форми туристичного бізнесу?
- Поясніть переваги та недоліки основних форм індивідуального туристичного бізнесу в Україні.
- Поясніть переваги та недоліки основних форм колективного туристичного бізнесу в Україні.
- У чому полягають особливості реєстрації ТОВ та ПАТ?
- Розкрийте сутність ліцензування туристичної діяльності та назвіть його основні функції.
- Які документи подаються в ДАРТ для отримання ліцензії на провадження туроператорської діяльності?
- Визначте основні об'єкти стандартизації в галузі туризму.
- З якою метою здійснюється сертифікація товарів, робіт та послуг в галузі туризму?
- Розкрийте зміст національного стандарту ДСТУ 4268:2003 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги».
- Розкрийте зміст національного стандарту ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів».
- Розкрийте зміст національного стандарту ДСТУ 4527:2006 «Засоби розміщення.

Терміни та визначення».

- Поясніть основну мету введення міжнародних стандартів серії ISO.
- Сформулюйте основні проблеми кадрового забезпечення діяльності туристичних підприємств в Україні.
- Визначте особливості підготовки фахівців для сфери туризму в країнах з розвинутою економікою.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125

Тема 5. Договірні відносини у сфері туризму

Задача 1. Подружжя Іванових скористалися послугами турфірми "Подорож ПЛЮС" і придбали двотижневий тур до Італії. У готелі туристам замість напівпансіону, вказаного в договорі, був наданий повний пансіон. Після закінчення терміну проживання в готелі Івановим виставили рахунок за надані додаткові послуги. Туристи вимушені були його оплатити.

Приїхавши додому, подружжя звернулося до турфірми з вимогою компенсувати додаткові витрати, понесені ними під час подорожі. Турфірма відмовилася задовольнити претензію туристів.

Поясніть:

- 1) чи правомірні вимоги туристів;
- 2) чи підлягають оплаті додаткові послуги, надані туристам у даному випадку;
- 3) на підставі яких нормативно-правових актів буде вирішена суперечка.

Задача 2. Туристи Швець й Іванов придбали туристичну путівку в Італію у фірмі "Подорож ПЛЮС". Відповідно до договору між туристами й агентством їм мали надати проживання у тризірковому готелі, повний пансіон, екскурсії. Проте туристи були розміщені в готелі нижчого класу, з напівпансіоном, а за екскурсії зажадали додаткову оплату.

Тому: а) туристи звернулися в туристичну фірму з претензією про виплату грошової компенсації за недоотримані послуги;

б) туристи зажадали відшкодування вартості путівки, оскільки фірмою були порушені істотні умови договору;

в) керівництво фірми, пославшись на факт відкликання у них ліцензії, відмовилося розглянути претензію і задовольнити вимоги туристів.

Поясніть:

- 1) чи правомірні вимоги туристів;
- 2) яка претензія туристів має бути задоволена;
- 3) як можна вирішити справу по суті.

Питання для самоконтролю

- Які види договорів мають практичне застосування у діяльності туристичних підприємств?
- Розкрийте сутність та визначте складові агентської угоди між туристичним підприємством та авіакомпанією.
- Розкрийте сутність та визначте складові чартерного договору між туристичним підприємством та авіакомпанією.
- Розкрийте сутність та визначте складові договору між туристичним підприємством та морським або річковим мореплаванням.
- Визначте порядок договірних взаємовідносин між туристичними та авіатранспортними підприємствами.
- Визначте порядок договірних взаємовідносин між туристичними та готельними підприємствами.
- Поясніть особливості роботи готелю та туроператора на умовах бронювання комісії.

- Поясніть особливості роботи готелю та туроператора на умовах оренди готелю та купівлі блоку місць.
- Назвіть істотні умови договору на туристичне обслуговування.
- Яка інформація надається споживачу туристичного продукту до укладення договору на туристичне обслуговування.
- Назвіть істотні умови договорів на екскурсійне та готельне обслуговування.
- Сформулюйте основні категорії скарг, що пов'язані з порушенням прав споживачів туристичних послуг в Україні.
- Хто є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в Україні?
- З якою метою здійснюється регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні?
- Розкрийте основні принципи функціонування франчайзингової системи у туризмі.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Тема 6. Правове регулювання порядку виїзду з України та в'їзду в Україну з метою туризму

Задача 1. У поїздку на новорічні канікули до Чехії мати-одиначка бажала вирушити разом з десятирічною донькою. У туристичній фірмі їй роз'яснили, що для проходження паспортного контролю необхідна довідка з паспортного столу за місцем проживання як підтверджуючий документ щодо відсутності батька. В аеропорті працівники прикордонної служби відмовились пропустити дитину через кордон. Мандрівка була скасована, оскільки мати не могла вирушити без дитини.

Чому матері було відмовлено у провезенні дитини?

Яким чином вона мала діяти, щоб відстояти свої права?

Завдання 1. Проаналізуйте правове регулювання оформлення документів для зарубіжних поїздок.

Завдання 2. Проаналізуйте загальні правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію.

Питання для самоконтролю

- Який порядок здійснення права громадян України на виїзд за кордон і в'їзд в Україну?
- Обмеження щодо виїзду за кордон громадян України.
- Правове регулювання оформлення документів для зарубіжних поїздок.
- Особливості правового регулювання виїзду дітей за кордон на відпочинок і оздоровлення.
- Загальні правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію.
- Оформлення візових документів.
- Правові наслідки порушення законодавства України іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними й фізичними особами, які їх приймають чи надають їм послуги.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Тема 7. Правове забезпечення страхування в туристичній діяльності

Завдання 1. Вирішіть тестові завдання:

1. *Документ (свідоцтво, сертифікат), що підтверджує факт укладення угоди страхування між страховиком і страхувальником і містить в собі всі умови страхування:*

1. Страховий договір.
2. Страховий поліс.
3. Страхове покриття.
4. Страхова подія.

2. *Неоплачування страховиком частина або всі збитки страхувальника:*

1. Страхова франшиза.
2. Страховий поліс.
3. Страхова подія.
4. Страхові витрати.

3. *Плата страхувальника страховику за покриття ризику страхування:*

1. Страховий ризик.
2. Страхова премія.
3. Страховий внесок.
4. Страхова сума.

4. *Грошова сума, яка виплачується страховиком відповідно до умов договору страхування при настанні страхового випадку:*

1. Страхова виплата.
2. Страховий внесок.
3. Страховий ризик.
4. Страховий тариф.

5. *Передбачування подія на випадок виникнення якої проводиться страхування:*

1. Страхова ситуація.
2. Страхове положення.
3. Страховий ризик.
4. Страховий випадок.

6. *Особа, на користь якої страхувальник заключає договори страхування:*

1. Страховик.
2. Застрахований.
3. Вигодонабувач.
4. Бенефіціарій.

7. *Плата за страхування:*

1. Страхова премія.
2. Страхова оцінка.
3. Страхова сума.
4. Страхова вартість.

8. *Вартість знищеного або зіпсованого майна в результаті страхового випадку:*

1. Страховий тариф.
2. Страхова сума.
3. Збиток.
4. Страховий внесок.

9. *Грошова сума, яку виплачує страховик страхувальнику при настанні страхового випадку згідно умов договору (переважно майнового страхування):*

1. Страхове відшкодування.
2. Страховий внесок.
3. Страхова премія.
4. Страхове забезпечення.

10. Грошова сума, яку виплачує страховик страхувальнику при настанні страхового випадку згідно умов договору (для особистого страхування):

1. Страхове відшкодування.
2. Страховий внесок.
3. Страхова премія.
4. Страхове забезпечення.

11. Фінансові установи, які мають ліцензію на здійснення страхової діяльності:

1. Страховики.
2. Страхувальники.
3. Вигодонабувачі.
4. Брокери.

12. Подія на випадок якої проводиться страхування:

1. Страховий ризик.
2. Страховий випадок.
3. Збиток.
4. Страхове відшкодування.

13. Який з перелічених видів не стосується особистого страхування?

1. Страхування життя.
2. Страхування від нещасного випадку.
3. Медичне страхування.
4. Страхування відповідальності.

14. Вид страхування, у якому об'єктом страхування виступають майнові інтереси страхувальників, пов'язані з володінням, використанням і розпорядженням майном:

1. Туристичне страхування.
2. Майнове страхування.
3. Медичне страхування.
4. Страхування вантажів.

15. Об'єктами майнового страхування не можуть бути:

1. Основні фонди.
2. Оборотні фонди.
3. Об'єкти незавершеного будівництва.
4. Майно в аварійному стані.

16. Яких галузей страхування немає в Україні?

1. Майнове.
2. Особисте.
3. Відповідальності.
4. Економічних ризиків.

17. Вид страхування при якому страхове відшкодування надається у вигляді конкретної послуги або плати за фактично надану послугу:

1. Асистанс.
2. Майнове страхування.
3. Особисте страхування.

4. Соціальне страхування.

18. Система міжнародних договорів про обов'язкове страхування цивільної відповідальності водіїв транспортних засобів:

1. «Зелена карта».
2. Страхування вантажів.
3. Страхування відповідальності.
4. Страхування економічних ризиків.

19. Страхування транспортного засобу:

1. «Зелена карта».
2. Асистанс.
3. КАСКО.
4. Страхування вантажів.

20. Особисте обов'язкове страхування пасажирів (туристів, екскурсантів) здійснюється шляхом укладення:

1. Договір між пасажирами.
2. Договір між перевізниками.
3. Договір між перевізниками і страховими компаніями.
4. Договір між страховими компаніями і туристами.

Завдання 2. Підготувати проект договору страхування туристів. Можна підібрати готовий приклад страхового полісу та правил страхування, проаналізувати їх на предмет закладених у них загроз для прав страхувальників.

Питання для самоконтролю

- Проаналізуйте ризики туристів.
- Сформулюйте основні етапи управління ризиком.
- Що таке ризик-менеджмент?
- До яких методів ризику належить страхування?
- В чому полягає система «Асистанс»?
- Які компанії здійснюють страхування за системою «Асистанс»?
- Основні умови за системою «Асистанс».
- Чи існують загальні страхові правила за системою «Асистанс»?
- Історія виникнення «Зеленої карти».
- Порядок вступу в систему «Зелена карта».
- Суть страхування системи КАСКО.
- В чому полягає відмінність системи КАСКО від системи «Зелена карта».
- Правила поведіння українських водіїв, що потрапили в ДТП за кордоном.
- Назвіть основні проблеми страхування
- Які злочини найпоширеніші у страхування?
- Які види шахрайств типові для туристичних підприємств? туристів?
- Назвіть основні недоліки страхування.
- Які туристичні ризики не покривають страхування?

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Тема 8. Особливості правового регулювання окремих видів туризму

Задача 1. Лайнер "Севастополь" здійснював перевезення вантажів, а також надавав

туристичні послуги-круїзи. Під час подорожі несподівано сталося займання в одному з відсіків лайнера, де зберігався товар вантажовідправника. Під час ліквідації пожежі був знищений багаж значної частини пасажирів. Після завершення круїзу комісією був установлений винуватець пожежі.

Хто та в якому порядку відшкодуватиме збитки від аварії до з'ясування винуватця пожежі?

Хто та в якому порядку відшкодуватиме збитки від аварії після роботи комісії?

Питання для самоконтролю

- Основні види туризму за законодавством України.
- Морські і річкові круїзи: поняття та види.
- Організація та обслуговування морських і річкових подорожей.
- Правові основи здійснення морських круїзів.
- Договірні зобов'язання на морському транспорті.
- Договір морського перевезення пасажирів.
- Поняття договору морського круїзу.
- Договір морського агентування.
- Договір чартеру (фрахтування) суден на певний час.
- Договір лізингу судна.
- Договір морського страхування.
- Порядок здійснення річкових круїзів.
- Відповідальність організаторів круїзу.
- Особливості правового регулювання сільського туризму в Україні.
- Європейський досвід правового регламентування розвитку сільського туризму.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Тема 9. Державне регулювання туристичної діяльності в Україні

Задача 1. Громадянин К. звернувся в суд з позовом до АТ «Магеллан» про захист прав споживача та відшкодування матеріальної і моральної шкоди. Свої позовні вимоги він мотивує тим, що 13 липня 2021 року між ним і відповідачем був укладений договір про надання туристичних послуг. За умовами договору відповідач зобов'язався забезпечити відпочинок відповідно до виставлених у ньому вимог, а саме: відпочинок у м. Мармаріс (Туреччина), готель тризіркового рівня, сніданок і вечеря – шведський стіл, наявність настільного тенісу.

Тривалість тура – 10 ночей з 14 липня до 24 липня 2021 р. Вартість послуг за договором склала 24 900 грн, які були ним сплачені.

Громадянин К. отримав туристичний ваучер. Прибувши на місце відпочинку позивач виявив, що готель не має відповідає інформації, яку він отримав від відповідача. Замість одномісного номера його оселили в напівпідвальному приміщенні, оскільки вільних номерів в готелі не було. Він телефонував іноземному партнерові відповідача, але йому не відповіли. Повернувшись в м. Київ, громадянин звертався із претензіями до відповідача, які були останнім відхилені.

20 вересня 2021 року позивач звернувся в Головне Київське міське управління у справах захисту прав споживачів. Після проведеної перевірки були виявлені порушення відповідачем вимог ліцензійних умов проведення господарської діяльності з організації іноземного туризму.

Які саме ліцензійні умови були порушені, на думку Київського міського управління у справах захисту прав споживачів?

Яка відповідальність передбачена за порушення ліцензійних умов туроператорської діяльності?

Задача 2. Бізнесмен Іванов придбав у турфірми «Травень» турпутівку в Ізраїль. Під час відпочинку турист випадково потрапив у перестрілку між палестинцями й ізраїльтянами, унаслідок чого отримав поранення у плече, потрапив до лікарні, де і провів основну частину подорожі.

Іванов мав медичну страховку і послуги з лікування руки були надані йому безоплатно. Проте, повернувшись додому, бізнесмен висунув турфірмі претензію, у якій вимагає повної компенсації моральної шкоди, а також розірвання договору і повернення ціни туру, посиляючись на порушення турагенством істотних умов договору: надання недостовірної інформації про країну перебування і не забезпечення необхідної безпеки під час подорожі.

Чи правомірні вимоги Іванова до турфірми?

Яка претензія підлягає задоволенню в даному випадку і чому?

Чи може турфірма відхилити вимоги туриста і на підставі яких правових актів?

Питання для самоконтролю

- Загальні правила здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності.
- Органи контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в сфері туризму.
- Контроль за дотриманням Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності.
- Контроль за здійснення туристичного супроводу.
- Податкові перевірки суб'єктів туристичної діяльності.
- Перевірки фондів соціального страхування.
- Перевірки інспекції з праці.
- Перевірки суб'єктів туристичної діяльності державними органами у сфері захисту прав споживачів.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89, 91.

Додаткова література: 95–125.

Тема 10. Правове регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності

Задача 1. У результаті перевірки податковою інспекцією встановлено, що ОДО "Б" були укладені договори на надання послуг з обслуговування семінарів. У перелік надаваних послуг включалися: оренда ресторану, оренда бара, організація харчування, забезпечення друкованої продукцією і канцтоварами. Уставом ОДО "Б" визначено, що предметом діяльності товариства є: діяльність бюро подорожей, туристичних агентів та екскурсиводів, діяльність з надання допомоги туристам, діяльність санаторно-курортних установ, спортивна діяльність, діяльність кемпінгів і турбаз; надання для короткострокового проживання сільських будиночків, котеджів, квартир та інших місць проживання.

За результатами перевірки органи податкової інспекції наклали фінансові санкції за здійснення діяльності, не передбаченої статутом. Але керівництво ОДО не погодилось із цим, аргументуючи тим, що ним були укладені договори в рамках діяльності туристичних агентств – на надання інших супутніх послуг. Послуги надавалися в порядку туристичної діяльності, оскільки в цьому випадку задовольнялись потреби замовника в подорожі, яка супроводжувалася орендою приміщення і організацією харчування. Причому надання послуг було оформлено відповідно до вимог законодавства – туристичним ваучером. Зважаючи на відмову органи податкової інспекції подали позов до суду.

Поясніть, яким буде рішення суду. Відповідь обґрунтуйте.

Питання для самоконтролю

- Система законодавства про оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні.

- Суб'єкти туристичної діяльності – платники податків.
- Загальнодержавні податки і збори, особливості їх правового регулювання в туристичній галузі.
- База оподаткування.
- Розмір ставки податку.
- Місцеві податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 27, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

Тема 11. Юридична відповідальність за порушення у сфері туристичної діяльності

Задача 1. Турист Іванов поїхав за турпутівкою в Туреччину. Під час укладення договору з турагентством менеджер провів з туристом інструктаж і видав йому пам'ятку, як туристові, що виїжджає в країну, не благополучно щодо особливо небезпечних захворювань. Для того, щоб подорож пройшла сприятливо, Іванов повинен був зробити щеплення від жовтої лихоманки. Унаслідок зайнятості турист не встиг зробити це щеплення.

У кінці подорожі він захворів жовтою лихоманкою і впродовж місяця знаходився на лікуванні в лікарні. Оскільки договірна медична страховка у нього закінчилася, Іванов оплачував лікування самостійно. Після приїзду додому він зажадав від фірми компенсації витрат на лікування, а також відшкодування моральної шкоди. Фірма відмовила туристові, пославшись на порушення ним умов договору.

Хто в цьому випадку порушив умови договору: фірма чи турист?

Чи мають бути задоволені вимоги туриста?

У яких випадках турфірма звільняється від відповідальності?

Питання для самоконтролю

- Види порушень законодавства України в галузі туризму: загальні положення.
- Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері туризму.
- Цивільно-правова відповідальність: загальні положення.
- Забезпечення виконання зобов'язань.
- Порядок урегулювання конфліктів між туристичною фірмою та споживачем туристичних послуг.
- Правові наслідки порушення зобов'язання.
- Відповідальність за порушення зобов'язання.
- Дисциплінарна відповідальність у сфері туризму.
- Господарсько-правова відповідальність.
- Адміністративні правопорушення та відповідальність за їх вчинення.
- Кримінальна відповідальність у сфері туризму.

Перелік інформаційних джерел

Основна література: 1–12.

Нормативно-правові акти: 13–25, 86, 89.

Додаткова література: 95–125.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів, презентацій Power Point або есе. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refereo* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.2. Теми рефератів-оглядів

1. Проблеми правового регулювання туристичної діяльності в Україні.
2. Міжнародно-правові акти у сфері туристичної діяльності.
3. Роль судової практики при регулюванні туристичних відносин.
4. Місце та роль державних програм розвитку туризму
5. Поняття суб'єктів (учасників) туристичної діяльності.
6. Права та обов'язки суб'єктів туристичної діяльності.
7. Правовий статус фізичних осіб, які не є суб'єктами підприємницької діяльності та надають послуги туристичного супроводу.
8. Фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності як учасники туристичної діяльності.
9. Правовий статус туроператора.
10. Правовий статус турагента.
11. Правовий статус суб'єктів туристичного супроводу.
12. Правовий статус органів, що здійснюють регулювання в галузі туризму.
13. Пріоритетні напрями державної політики в галузі туризму.
14. Способи та цілі державного регулювання в галузі туризму.
15. Загальні положення стандартизації туристичних послуг.
16. Порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу.
17. Програми розвитку туризму в Україні: порядок прийняття, правове значення.
18. Поняття та види регуляторних актів в галузі туризму.
19. Поняття та види туроператорської діяльності.
20. Правове регулювання відповідальності туроператорів.
21. Правове регулювання відповідальності турагентів.
22. Пріоритетні напрями державної політики в галузі туризму.
23. Порядок ліцензування туроператорської діяльності.
24. Ліцензійні умови туроператорської діяльності.
25. Порядок стандартизації туристичних послуг.
26. Поняття та загальна характеристика договору страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності за шкоду, заподіяну життю чи здоров'ю туриста.
27. Права та обов'язки сторін договору страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності за шкоду, заподіяну життю чи здоров'ю туриста.

28. Поняття та загальна характеристика договору страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності за шкоду, заподіяну майну туриста.
29. Поняття та загальна характеристика договору медичного страхування туристів.
30. Права та обов'язки сторін договору медичного страхування туристів.
31. Поняття та загальна характеристика договору страхування туристів від нещасних випадків.
32. Правове регулювання страхування покриття витрат, пов'язаних з анулюванням договору на туристичне обслуговування з ініціативи туриста.
33. Право туриста (споживача) на інформацію про умови надання туристичних послуг.
34. Поняття та загальна характеристика договору на туристичне обслуговування.
35. Порядок укладення, форма та зміст договору на туристичне обслуговування.
36. Права та обов'язки сторін договору на туристичне обслуговування.
37. Відповідальність сторін договору на туристичне обслуговування.
38. Поняття та загальна характеристика договору на екскурсійне обслуговування.
39. Поняття та загальна характеристика договору на готельне обслуговування.
40. Правовий статус громадських організацій туристичного спрямування.

1.5.3. Основні вимоги до написання есе

Есе повинне містити власні думки та ідеї автора обраної тематики та ставлення автора до вказаних у есе обставин.

Есе повинне містити чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

Есе виражає індивідуальні враження й міркування автора з конкретного приводу або предмета й не претендує на вичерпне трактування. Відносно обсягу й функції межує, з одного боку, з науковою статтею й літературним нарисом (з яким есе нерідко плутають), з іншого боку – з філософським трактатом. Есеїстичному стилю властиві образність, рухливість асоціацій, нерідко антитиповість мислення.

Вимоги до оформлення тексту есе: формат А-4, поля: верхнє, нижнє, лівє, правє – 2 см, шрифт Times New Roman № 14, міжрядковий інтервал 1,5.

Обсяг есе – до 5 сторінок.

1.5.4. Теми есе

1. Туристичне право як об'єкт наукового аналізу.
2. Проблеми правового регулювання туристичної діяльності.
3. Соціальний туризм в Україні: проблеми правового регулювання та перспективи розвитку.
4. Здійснення туристичної діяльності в умовах пандемії.
5. Місце та роль міжнародних організацій в сфері туристичної діяльності.
6. Загальна характеристика міжнародних актів в сфері туристичної діяльності.
7. Імплементация міжнародних актів в сфері туристичної діяльності в національне законодавство України.
8. Адаптація національного законодавства України до вимог ЄС.
9. Організаційно-правові аспекти здійснення туристичної діяльності.
10. Стратегічні напрями міжнародного співробітництва України у сфері туризму.
11. Практико-правові аспекти діяльності громадських туристичних організацій України.
12. Аналіз законопроектів Верховної Ради України щодо правового регулювання окремих видів туризму.
13. Проблеми правового забезпечення розвитку сільського туризму в Україні.
14. Державне регулювання в галузі туризму: становлення та розвиток в Україні.
15. Проблеми державного регулювання в галузі туризму.
16. Державне регулювання туризму в країнах Європейського Союзу.
17. Правове регулювання сфери захисту прав споживачів туристичних послуг у

Європейському Союзу та в Україні.

18. Захист прав споживачів за договором про надання туристичних послуг.
19. Інструменти регулювання міжнародного туризму в Україні.
20. Цивільно-правове регулювання страхування в туристичній діяльності.

1.5.5. Основні вимоги до підготовки презентацій

Презентація створюється за допомогою Power Point, що входить у пакет Microsoft Office. Презентація є чергуванням слайдів, що розкривають тему презентації.

Загальний обсяг роботи – 15-20 слайдів.

1.5.6. Тематики презентацій

1. Суб'єкти (учасники) туристичної діяльності.
2. Правовий статус туроператора.
3. Правовий статус турагента.
4. Правовий статус суб'єктів туристичного супроводу.
5. Правовий статус органів, що здійснюють регулювання в галузі туризму.
6. Порядок ліцензування туроператорської діяльності.
7. Порядок стандартизації туристичних послуг.
8. Система органів публічної влади в сфері туристичної діяльності.
9. Всесвітня федерація асоціацій туристичних агентств (FUAAV).
10. Всесвітня асоціація туристичних агентств (WATA).
11. Всесвітня Рада з подорожей і туризму (WTTC).
12. Міжнародна асоціація світового туризму (MT).
13. Міжнародний туристичний альянс (AIT).
14. Всесвітня асоціація з питань дозвілля і відпочинку
15. Міжнародна готельна та ресторанна асоціація (IH&RA).
16. Європейська комісія з туризму.
17. Асоціація з розвитку і координації європейських туристських обмінів.
18. Європейська мережа подорожей (ETN).
19. Міжнародне бюро соціального туризму (BITS).
20. Міжнародна асоціація ділового туризму (IBTA).

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену та тестових питань.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання.
2. Правовідносини, що виникають під час здійснення туристичної діяльності.
3. Конституція України як правова основа розвитку туризму.
4. Законодавство України про туризм загальної дії.
5. Спеціальне законодавство України про туризм.
6. Міжнародно-правові акти у сфері туризму.
7. Суб'єкти туристичних правовідносин: поняття, склад.
8. Правовий статус суб'єктів туристичних правовідносин.
9. Органи державної влади, що здійснюють регулювання в сфері туризму.
10. Державне агентство розвитку туризму: склад, повноваження, права та обов'язки.
11. Суб'єкти туристичної діяльності: сутність, види, права та обов'язки.
12. Організаційно-правові форми суб'єктів підприємницької діяльності, що можуть здійснювати надання туристичних послуг.
13. Громадські туристичні організації: правові засади створення та функціонування.
14. Туристи як суб'єкти туристичних правовідносин (суб'єктивні права, свободи й юридичні обов'язки тощо).
15. Сутність організаційно-правового регулювання туристичної діяльності.

16. Ліцензування туристичної (туроператорської) діяльності.
17. Законодавство України, що встановлює вимоги до провадження туроператорської та турагентської діяльності. Ліцензійні умови.
18. Органи ліцензування туроператорської та турагентської діяльності. Перелік документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для туроператорської та турагентської діяльності.
19. Стандартизація у сфері туризму.
20. Сертифікація у сфері туризму.
21. Категоризація об'єктів туристичної інфраструктури.
22. Загальні умови укладення договорів у сфері туризму.
23. Правові засади укладення договору на туристичне обслуговування, права та обов'язки сторін.
24. Відповідальність за невиконання договірних зобов'язань щодо туристичного обслуговування.
25. Правові підстави укладення агентського договору, його особливості. Межі відповідальності сторін за посередницьким договором.
26. Договір комерційної концесії у сфері туризму.
27. Види договорів у сфері туризму за законодавством України.
28. Загальні положення забезпечення безпеки туризму.
29. Види ризиків у сфері туризму: правові заходи запобігання.
30. Фінансові гарантії відповідальності туроператора та турагента як запобіжний захід фінансової безпеки.
31. Туристичні формальності: сутність та правові засади дотримання.
32. Зміст права на свободу туристичних подорожей.
33. Захист інтересів українських туристів за межами України.
34. Порядок здійснення права громадян України на виїзд за кордон і в'їзд в Україну.
35. Обмеження щодо виїзду за кордон громадян України.
36. Правове регулювання оформлення документів для зарубіжних поїздок.
37. Особливості правового регулювання виїзду дітей за кордон на відпочинок і оздоровлення.
38. Загальні правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України й транзитного проїзду через її територію. Оформлення візових документів.
39. Правові наслідки порушення законодавства України іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними й фізичними особами, які їх приймають чи надають їм послуги.
40. Поняття страхового полісу в туризмі за законодавством України.
41. Правові засади укладення договору страхування в туризмі, його основні елементи.
42. Основні види страхування й особливості правового регулювання в туризмі.
43. Обов'язкове медичне страхування туристів і страхування від нещасного випадку.
44. Страхування цивільної відповідальності туриста та страхування відповідальності суб'єкта туристичної діяльності.
45. Майнове страхування – страхування багажу туриста під час подорожі.
46. Страхування анулювання договору про туристичне обслуговування з поважних причин.
47. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності автовласників за кордоном – «Зелена картка».
48. Асистанс, його особливості.
49. Основні види туризму за законодавством України.
50. Форми туризму за законодавством України.
51. Морські й річкові круїзи: поняття та види. Організація й обслуговування морських і річкових подорожей.
52. Правові основи здійснення морських круїзів. Договірні зобов'язання на морському транспорті.
53. Договір морського перевезення пасажирів.
54. Поняття договору морського круїзу.

55. Договір морського агентування.
56. Договір чартеру (фрахтування) суден на певний час.
57. Договір лізингу судна.
58. Договір морського страхування.
59. Порядок здійснення річкових круїзів.
60. Відповідальність організаторів круїзу.
61. Особливості правового регулювання сільського туризму в Україні.
62. Європейський досвід правового регламентування розвитку сільського туризму.
63. Система законодавства про оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні.
64. Загальнодержавні податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі.
65. Місцеві податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі.
66. Податкові пільги, особливості їх законодавчого регулювання в туризмі.
67. Загальні правила здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності.
68. Органи контролю за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері туризму.
69. Контроль за додержанням Ліцензійних умов провадження туроператорської та турагентської діяльності. Контроль за здійснення туристичного супроводу.
70. Податкові перевірки суб'єктів туристичної діяльності.
71. Перевірки фондів соціального страхування.
72. Перевірки інспекції із праці.
73. Перевірки суб'єктів туристичної діяльності державними органами у сфері захисту прав споживачів.
74. Види порушень законодавства України в галузі туризму: загальні положення.
75. Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері туризму.
76. Адміністративні правопорушення у сфері туристичної діяльності та відповідальність за їх вчинення.
77. Цивільно-правова відповідальність: загальні положення.
78. Забезпечення виконання зобов'язань в сфері туристичної діяльності.
79. Порядок урегулювання конфліктів між туристичною фірмою та споживачем туристичних послуг.
80. Правові наслідки порушення зобов'язання з надання туристичних послуг.
81. Дисциплінарна відповідальність у сфері туризму.
82. Господарсько-правова відповідальність у сфері туризму.
83. Кримінальна відповідальність у сфері туризму.
84. Правові основи євроінтеграційних процесів України й адаптація законодавства в галузі туризму до норм Європейського Союзу.
85. Міжнародні стандарти туристично-екскурсійних послуг та обслуговування.
86. Гармонізація законодавства України про туризм із нормами Європейського Союзу.
87. Основні напрями співпраці України з державами-членами ЄС у галузі туризму.
88. Правовий статус Всесвітньої туристичної організації.
89. Міжнародні договори України в галузі туризму.
90. Участь України в міжнародних туристичних організаціях.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

Теоретичні питання:

1. Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання.
2. Договір комерційної концесії у сфері туризму.

Тестові завдання:

1. Відповідно до Закону України «Про туризм» туристом вважається той, хто здійснює подорож терміном:

- а) від 1 години до невизначеного терміну;
- б) від 1 години до 1 року;
- в) від 24 годин до 1 року;

г) від 12 годин до невизначеного терміну.

2. Різниця між туристичним оператором та туристичним агентом полягає у тому, що:

- а) турагенти – фізичні особи, а туроператори – юридичні;
- б) туроператори створюють і реалізують туристичний продукт, а турагенти тільки реалізують туристичний продукт;
- в) тільки туроператори можуть здійснювати посередницьку діяльність із надання характерних і супутніх послуг;
- г) турагенти не можуть отримати ліцензії на здійснення туристичної діяльності.

3. Організаційними формами туризму є:

- а) в'їзний і виїзний;
- б) внутрішній і зовнішній;
- в) міжнародний і національний;
- г) дитячий і молодіжний.

4. В Україні готелі класифікуються за:

- а) п'ятьма зірками;
- б) чотирма зірками;
- в) трьома зірками;
- г) в Україні немає класифікації motelів.

5. Що містить у собі туристичний ваучер?

- а) умови харчування й умови розміщення;
- б) медичне страхування;
- в) комплексна ціна туру;
- г) програма перебування;
- д) усі відповіді правильні.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

Рисунок 2.1 Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни «Правове регулювання туристичної діяльності», обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 11 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій										
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Денна	11	0,9	1,8	2,7	3,6	4,5	5,4	6,3	7,2	8,1	9	10

2.3. З навчальної дисципліни «Правове регулювання туристичної діяльності» передбачено проведення 9 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	11 тем	Номер теми											Усього балів	
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	9											9	
	Усього балів												20	

3. Рекомендовані джерела

Основні джерела:

1. Брусильцева Г.М. Правове регулювання туристичної діяльності: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 214 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/22468/1/2019-%D0%91%D1%80%D1%83%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20%D0%93%20%D0%9C%2C%20%D0%97%D0%B8%D0%BC%D0%B0%20%D0%9E%20%D0%93.pdf>.

2. Ващишин М. Правове регулювання туристичної діяльності: навч.-метод. посібник. Львів: ПП Сорока Т.Б., 2014. 168 с.

3. Спіфанова Ю.С. Правове регулювання туристичної діяльності: навчальний посібник. Харків, 2014. 237 с.

4. Кіріяджи В.В. Правове регулювання галузей туристичного бізнесу: навчальний посібник. Донецьк: ДІТБ, 2001. 339 с.

5. Кубах А.І. Правове регулювання туристської діяльності: навчальний посібник.

Харків: ХНАМГ, 2010. 282 с.

6. Козловський Є.В. Правове регулювання туристичної діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 272 с.

7. Коляда Т.А. Правове регулювання туристської діяльності: навчальний посібник (для студентів, які навчаються за напрямом підготовки 0504 «Туризм»). Харків: ХНАМГ, 2008. 182 с. URL:

http://eprints.kname.edu.ua/6607/1/%D0%9F%D0%A0%D0%A2%D0%94_%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BD.%D0%B2%D0%B0%D1%80.%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1..pdf.

8. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: збірник нормативно-правових актів / під заг. ред. проф. В.К. Федорченка; Київ. ун-т туризму, економіки і права. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 640 с.

9. Ткаченко Т.І. Управління якістю готельних послуг: монографія. Київ: КНТЕУ, 2006. 234 с.

Основні нормативно-правові акти:

10. Community action plan to assist tourism: Council Decision № 92/421/EEC of 13 July 1992 (Про план розвитку туризму в рамках: Директива Ради Європейського Економічного співтовариства від 13 липня 1997 р. №92/421/EEC) URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992D0421&from=EN>.

11. ISO/FDIS 18513:2003 Tourism services – Hotels and other types of tourism accommodation – Terminology (Послуги туристичні. Готелі та інші види туристичного розміщення. Термінологія) URL: http://www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=31812.

12. On package travel, package holidays and package tours: Council Directive 90/314/EEC of 13 June 1990 (Про організовані туристичні подорожі, відпочинок з повним комплексом послуг та комплексні турне: Директиви Ради ЄС від 13 червня 1990 р. 90/314/ЄЕС) URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31990L0314&from=en>.

13. Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts (Амстердамський договір про зміни Договору про Європейський союз, договорів, що затверджували європейські співтовариства та пов'язаних з ним актів) URL: <http://www.europarl.europa.eu/topics/treaty/pdf/amst-en.pdf>.

14. Афінівська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року. Офіційний вісник України. 2007. № 61. Ст. 2436.

15. Гаагская декларация Межпарламентской конференции по туризму (Гаага, 10–14 апреля 1989 года) URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_904. Глобальный этический кодекс туризма (Сантьяго, 1 октября 1999 года) URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/983_001.

16. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.

17. ДСТУ 3862-99 «Громадське харчування. Терміни та визначення» URL: http://invest-oda.ck.ua/wpcontent/uploads/2014/02/dstu_4281_2004.

18. ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів» URL: <http://dbn.at.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-940>.

19. ДСТУ 4281:2004 «Заклади ресторанного господарства. Класифікація» URL: <http://dbn.at.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-939>.

20. ДСТУ 4268:2003 «Засоби розміщування. Загальні вимоги» URL: <http://dbn.at.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-941>.

21. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII : офіційний текст із змінами станом на 1 квітня 2002 р. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2002. 224 с.

22. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 47. Ст. 349.

23. Кодекс туриста. Туризм в Україні: Збірник нормативно-правових актів : в 5-ти т. – Ужгород : ІВА, 2000. Т. 5. С. 150–152.

24. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122.
25. Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень (Варшавська конвенція 1929 року з відповідними змінами і доповненнями), набула чинності для колишнього СРСР 15 листопада 1959 року // Офіційний вісник України. 2009. № 33. Ст. 1163.
26. Конвенція про договір міжнародних автомобільних перевезень пасажирів і багажу 1973 року. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_845.
27. Конвенція про застосування Шенгенської угоди від 14 червня 1985 р. про поетапну відміну контролю на спільних кордонах, підписана 19 червня 1990 року URL: http://cyberpeace.org.ua/files/konvencia_pro_zastosuvanna_sengens_koi_u_godi.pdf.
28. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
29. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25. Ст. 131.
30. Митний кодекс України від 11.07.2002 р. № 92-IV. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 44–45; № 46–47; № 48. Ст. 552.
31. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13–14, № 15–16, № 17. Ст. 112.
32. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. № 297. Офіційний вісник України. 2006. № 11. Ст. 731.
33. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці: Закон України від 28.12.2014 р. № 77-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 11. Ст. 75.
34. Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України № 1282-IV від 18.11.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 31. Ст. 241.
35. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної податкової служби та у зв'язку з проведенням адміністративної реформи в Україні: Закон України від 05.07.2012 № 5083-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 33. Ст. 435.
36. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.
37. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31. Ст. 263.
38. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855- XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 16. Ст. 93.
39. Про додаткові заходи щодо реалізації права людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання: Указ Президента України від 15.06.2001р. № 435/2001. Офіційний вісник України. 2001. № 25. Ст. 1107.
40. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 22. Ст. 171.
41. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. №1105-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 46. Ст. 403.
42. Про затвердження Державної програми розвитку туризму на 2002–2010 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2002 р. № 583. Офіційний вісник України. 2002. № 18. Ст. 935.
43. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, знищення паспорта громадянина України для виїзду за кордон, його тимчасового затримання та вилучення: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2014 № 152. Офіційний вісник України. 2014. № 45. Ст. 1188.
44. Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності:

Постанова Кабінет Міністрів України від 11.11.2015 № 991. Офіційний вісник України. 2015. № 97. Ст. 3319.

45. Про затвердження Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні: наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 01.02.2005 р. № 28. Офіційний вісник України. 2005. № 19. Ст. 1006.

46. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 № 667. Офіційний вісник України. 2015. № 73. Ст. 2402.

47. Про затвердження Порядку ведення Державного судового реєстру України і Суднової книги України: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.1997 № 1069. Офіційний вісник України. 1997. № 40. Ст. 4064.

48. Про деякі питання встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання): Наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 09.02.2021 р. № 126. Офіційний вісник України. 2021. № 19. Ст. 493.

49. Про затвердження Порядку організації виїзду дітей за кордон на відпочинок та оздоровлення: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.2021 р. № 1167. Офіційний вісник України. 2021. № 89. Ст. 94.

50. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 р. № 150. Офіційний вісник України. 2012. № 17. Ст. 612.

51. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 118. Офіційний вісник України. 2017. № 22. Ст. 226.

52. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.01.1995 р. № 57 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF>.

53. Про захист прав споживачів при укладанні контрактів на відстані: Директива № 97/7/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 1997 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_245.

54. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 30. Ст. 279.

55. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 29. Ст. 377.

56. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 23. Ст. 158.

57. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50. Ст. 540.

58. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України № 877-V від 05.04.2007 р. Відомості Верховної Ради України. 2007. № 29. Ст. 389.

59. Про підтримку розвитку туризму в Україні: Указ Президента України від 02.03.2001 р. № 127/2001. Урядовий кур'єр. 2001. № 45. С. 6–7.

60. Про затвердження Положення про Міністерство інфраструктури України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 № 460. Офіційний вісник України. 2015. № 54. Ст. 1513.

61. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України № 3857-XII від 21.01.1994 р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 18. Ст. 101.

62. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19–20. Ст. 179.

63. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. № 1382-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 15. Ст. 232.

64. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 р. № 1315-VII. Відомості

Верховної Ради України. 2014. № 31. Ст. 1058.

65. Про страхування: Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 18. Ст. 78.

66. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР № 1282-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 13. Ст. 180.

67. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз, підписану 18 червня 2007 року в м. Люксембурзі (Закон України від 15.01.2008 р. № 117-VI). Відомості Верховної Ради України. 2008. № 10. Ст. 97.

68. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, підписана у Люксембурзі 14 червня 1994 року. Офіційний вісник України. 2006. № 24. Ст. 1794.

69. Хартія туризму / Всесвітня туристична організація. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_640.

70. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16 січня 2003 року. Відомості Верховної Ради України. 2003. № № 40–44. Ст. 356.

71. Щодо наближення законів, постанов та адміністративних положень держав-членів стосовно реклами, яка вводить в оману: Директива Ради від 10.09.1984 р. № 84/450/ЄЕС. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_347.

72. Щодо несправедливих умов споживчих договорів: Директива Ради № 93/13/ЄЕС від 5 квітня 1993 року. URL: <http://old.minjust.gov.ua/file/31074>.

Додаткові джерела:

73. Kakabadze Mario A. The New GATT: Implications for the Travel and Tourism Industry / Dr. Mario A. Kakabadze. European Travel Law. West Sussex : JohnWiley&Sons, Baffins Lane, Chichester, 1997. P. 139–153.

74. Гончарук Ю.С. Стратегічні напрями міжнародного співробітництва України у сфері туризму. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*: зб. наук. пр. Івано-Франківськ, 2009. Вип. 5. Том 2. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2009_5_2/03.pdf.

75. Грабовський Ю.А. Спортивний туризм: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2009. 304 с.

76. Данканич Т.П. Організаційно-правові аспекти здійснення туристичної діяльності. *Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2009. № 16 (Ч. 1). С. 236–242.

77. ЄС підтримує розвиток туризму в Україні. Новини співпраці з ЄС. Бюлетень Представництва Європейської Комісії в Україні. 2009. № 30 (5 червня). С. 1. URL: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/eucooperationnews/30_eucooperationnews_uk.pdf.

78. Конституційне право України: підручник для студ. вузів / за ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського. Київ: Ін Юре, 2002. 544 с.

79. Міщенко А.Г. Міжнародне співробітництво в сфері туризму. *Вісник МНТУ. Серія «Економіка»*. № 2 (5). С. 152–156.

80. Опанасюк Н.А. Право Європейського Союзу і національне туристичне законодавство. *Український часопис міжнародного права*: науково-практичний журнал. Київ, 2002. № 4. С. 33–44.

81. Опанасюк Н.А. Правове регулювання туристичної галузі в Україні: його стан та необхідність вдосконалення. *Вісник ДІТБ*: щорічний науковий журнал. Вип. 6. Донецьк: Донецький інститут туристичного бізнесу, 2002. С. 57–61.

82. Опанасюк Н.А. Про проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм». Держава і право: Збірник наукових праць, Юридичні і політичні науки. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. Вип. 20. С. 181–188.

83. Права і свободи людини і громадянина в Україні / В.Ф. Погорілко, В.В. Головченко, М.І. Сірий. Київ, 1997. 52 с.

84. Права людини: міжнародні договори ООН та Ради Європи / упоряд. В. Павлик, В. Тесленко; Комітет виборців України. Київ: Факт, 2001. 151 с.

85. Проблеми географії та менеджменту туризму: монографія / В.Г. Явкін, В.П. Руденко, О.Д. Король та ін. ; Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці: Рута, 2006. 260 с.

86. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с.

87. Чехович С.Б. Стан законодавчого забезпечення реалізації та захисту права на свободу пересування: Аналітична доповідь. Київ: Фонд «Правова ініціатива», 2003. 99 с.

88. Шевченко Я.М. Туризм і право на туризм. *Туризм у XXI столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. Київ: Знання України, 2002. 560 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> - Веб-портал Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua> - Веб-портал Офісу Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua> - Веб-портал Кабінету Міністрів України
4. <https://mtu.gov.ua/> - Веб-портал Міністерства інфраструктури України
5. <https://www.tourism.gov.ua/> - Веб-портал Державного агентства розвитку туризму
6. <http://uas.org.ua/ua/> - Веб-портал Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»
7. <http://nbuv.gov.ua/> - Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
8. <http://gntb.gov.ua/ua/> - Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
9. <http://www.ounb.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
10. <http://www.adm.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
11. <http://km-oblrada.gov.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної ради
12. <http://www.khmelnysky.com/> - Веб-сайт Хмельницької міської ради
13. <https://www.univer.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова